

Јовица Стојановић

СИНТЕЗА МОДЕРНОГ И ТРАДИЦИОНАЛНОГ

Зоран Вучић: **Било и прошло**,
Издавач: „Вук Караџић”, Београд, 1982.

У времену када се, на жалост, остварује и налази своју »пуну потврду« чувена Лотреамонова изјава да ће поезију сви писати, тешко је рећи шта је у том »мору поезије« оно што стварно заслужује и собом оправдава атрибут **песничко**. Једно је, ван сваке сумње, сигурно тачно: тај атрибут врло мало творевина може да понесе, без обзира што се данас »разуме« као поезија буквално свашта те се чини да је сам израз **поезија** прилично »избледео« и изгубио своје вредности. Разуме се, стање ствари није ништа боље ни у нашим просторима поезије. Многоста од тога што се приказује као поезија није ни приближно аутентично певање, него је то пре муцање у агонији онога чија лира потмуло одзвања, то је агонија гласа глувог за звук праве поезије. Тако произилази да је и **модерна поезија** често само синтагма за означавање нечега што у бити није нити се може назвати модерним у аксиолошки афирмативном смислу.

Трећа песничка књига Зорана Вучића, младог српског песника, са симболичним насловом **Било и прошло**, налази се ван онога што би било модерно у напред поменутом значењу и, пре свега, то јесте књига поезије којој се атрибут **песничко** може приписати у оном свом добром аксиолошки позитивном виду. Песнички текстови Зорана Вучића у овој књизи су естетски активни и његова књига је, свакако, једна од бољих које су се појавиле ове издавачке године.

Ова трећа Вучићева збирка је, на одређен начин, уцелињење његове мотивске преокупације из претходне две књиге, такође, са речитим насловима: **Пролази свет** и **То прошло**. У овој књизи Вучић је свео своје стваралачке билансе, бар када је реч о централном мотиву његове поезије, а то је мотив завичаја. Дуги низ година Вучић је заокупљен тим мотивом, заокупљен као мало који песник млађе генерације, али овим мотивом он је заокупљен на модеран начин, опевава га модерним песничким језиком. Осећа се у стиховима Зорана Вучића глас песника модерног сензибилитета без обзира што на махове, макар издалека, зна да зазвучи традиционалистички. Као мало који песник реченог мотивског круга данас Вучић је остварио срећну синтезу модерног и традиционалног и оформио оригиналну поетику отпорну и на бриткију оштрицу критике.

Бавећи се мотивом завичаја у својој песничкој имагинацији, као општим мотивским простором у поезији, Вучић је успео том простору да придода дубља и далекосежнија значења, успео је да у обради поменутог мотива унесе нешто неутуђиво и аутентично своје. Та врста Вучићеве самосвојности, чини се, тек ће бити предмет дубиознијих и широк критичких истраживања. За Вучића завичај није само пука географска одредница, завичај у његовој поезији добија нешто од метафизичког значења. У поезији овог песника завичај је

она тачка из које живот полази попут бумеранга и тамо се, као крају свога пута, враћа. Завичај у књизи **Било и прошло** је сцена на којој се одиграва егзистенцијална драма песничког субјекта, драма која никад није имала хепиенд за свој крај. Вучић је песник благе меланхолије и носталгије пуне наговештаја и питања. У наговештајима и питањима има трагова осетне динамике егзистенцијалне драме песничког субјекта и та динамика је динамика кретања по путевима и странпуцацама; а сви путеви спајају се у једну тачку из које су и пошли, та тачка је завичај. Мотив пролазности такође је веома присутан у поезији овог песника. »Проћи ће љубави (исчезнути куће) и све што ће бити (минуће, минуће«. Неумитна пролазност је једино што је извесно и што има снагу закона у — свету — бића и бића света. Све остало је само ствар удеса живота, и то је основ сурове логике реалности, поручује Зоран Вучић.

Своју књигу **Било и прошло** Вучић је поделио у две целине. Прва с насловом **Срећан пут** сачињена је од песничких текстова, док би друга насловљена **Танки кончић живота** чинила коментаре претходног дела књиге, и ови коментари су лирски интонирани. Међутим, поменути коментари нису онаквог типа како су их писали неки наши песници као, на пример, Црњански. У другом делу књиге Вучићева намера није да нам објашњава своју поезију нити да нам саопштава неку прелегомену у њено разумевање. Овде, он једноставно, употпуњује своја песничка виђења из првог дела, али то употпуњавање неодољиво подсећа на један социолошки и психолошки пресек балканског менталитета, јер његова поезија је поезија о балканском духу, менталитету. Боље речено ова поезија је израз балканског духа, она је пев широке и страствене словенске душе која пати на смрт и уме на смрт да воли.

Вучић је и сам своју књигу означао као књигу поезије и записа. Вреди, свакако, истаћи да су ови записи веома важни за разумевање Вучићевих песама како у овој тако и у већ помену-

тим књигама, њихова важност је, једноставно, незаобилазна. Мада записи о којима је реч делују где-где као импресија они ипак нису импесионистички у неком пејоративном смислу песничког мишљења. Вучић је песник од слуха и мишљења, лирски настројен и уме ваљано да се чува ефемерне импресије. Мада су његови записи у овој књизи записи о свакодневном животу, анатомски прецизни, но, то су тачније речено, записи самог живота. Ове Вучићеве прозне минијатуре лирски обојене, често добијају тон тужаљке за оним што је прошло, што се отуђило од човека нашег балканског поднебља и што више не улази у свакодневни животни арсенал богатства истог тог човека. То се лако да запазити у Вучићевом грађењу слике балканског села где се и најчешће очитује дух балканског менталитета »лак и брзог на псовци и ножу«, менталитета који се може редуковати на два најважнија догађаја у његовом животу, а то су свадба и рат. Један посебно упечатљив Вучићев запис гласи: »Заборамили смо ратове и мртве; живи очеви мртве синове и живи синови мртве очеве. Само многа гробља сведоче да се умирало редом и без реда. По селачким домовима у великим грубим рамовима, изнад славских астала, гледао сам фотографије младеца и војника. Од обиља живота само два догађаја отета од времена, овековечена да трају и опомињу — свадбе и ратови«. Од свега је остала само слика, све је било и прошло, али без наде да се изнова врати и буде, и **прошло** у контексту Вучићевог мишљења света значи пре изгубљено, значи, напакон, губитак без надокнаде. Зато Вучићева тужаљка над прошлим животом, тужаљка за изгубљеним вредностима које су биле било живота човека овог поднебља, његова животност, снага, неукротива и непатворено природна којом се он идентификовао, препознавао себе и свет и њом био препознатљив за свет. Данас се та препознатљивост призива само маштом у општем свиву отуђене цивилизације где аутентичне вредности из дана у дан све више опадају и замењују се својим супротностима.